

INTEGRAREA ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI CONSECINȚELE ACESTEIA ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII NAȚIONALE

Col. drd. ing. Dumea Viorel

DEPARTAMENTUL REGIONAL DE STUDII PENTRU MANAGEMENTUL RESURSELOR DE APĂRARE

ABSTRACT:

The European Union by its European Security and Defense Policy (ESDP) enabled the design of a common defense structure and the adoption of the European Security Strategy. The latter, in its turn, contributed to the establishment of the Rapid Reaction Force with a view to managing crisis situations.

Romania took proactive steps within the EU's endeavors to develop its military capabilities by reaffirming its full support and participation in these efforts. Consequently, Romania's defense and national security policies have to be aligned to the country's pledge for NATO and EU.

1. Uniunea Europeană și implicațiile din domeniul securității și apărării

Ideea că Uniunea Europeană trebuie să vorbească în lume cu o singură voce nu este una nouă, dar progresele în efortul de a impune o politică comună de securitate au fost mult timp modeste. Schimbările geopolitice care au urmat după colapsul comunismului și erupție crizelor regionale în Balcani

și nu numai, au condus membrii Uniunii Europene în a-și dubla eforturile de a vorbi și acționa ca o singură entitate.

Istoric, primii pași în ambițiosul proiect de creare a Comunității Europene de Apărare au fost parcurși în 1954, fără a fi însă concretizați. Procesul de cooperare politică europeană a fost reluat în 1970, când țările membre au condamnat actele de agresiune și teroare și s-au declarat adeptele unor inițiative de pace și susținătoare ale ONU. Dar nici atunci Uniunea Europeană nu a putut acționa ca o organizație puternică, datorită intereselor speciale ale unor țări membre referitoare la anumite situații sau zone ale globului.

După căderea zidului Berlinului și după ce lupta împotriva terorismului internațional a devenit presantă, liderii Uniunii Europene s-au convins de necesitatea unor instrumente diplomatice și de acțiune în situațiile de criză care pot apare. Crearea acestor instrumente a fost însă încetinită de aspecte mai presante, precum dimensiunea autorității cu care să fie investită Uniunea Europeană și instituțiile ei în rezolvarea situațiilor specifice de securitate și politică externă. Votul unanim necesar în luarea deciziilor în cadrul Uniunii este din ce în ce mai greu de obținut, în condițiile creșterii numărului de membrii, iar aplanarea numai pe cale diplomatică a unor conflicte, precum cele din Balcani, din deceniul trecut, este din nefericire imposibilă. De aceea, o forță europeană de intervenție care să poată fi folosită în situații de criză majoră a devenit mai mult decât necesară.

În acest context, în cadrul Uniunii a fost definită o nouă Politică de Securitate și Apărare Europeană, (ESDP - European Security and Defence Policy), care a permis crearea unei structuri de apărare comună. La sfârșitul lui 2003, Uniunea Europeană a adoptat și o Strategie de Securitate Europeană, care a condus la crearea unei forțe de reacție rapidă, care să poată fi folosită în situații de criză, incluzând misiunile umanitare și de salvare, misiunile de impunere și/sau menținere a păcii.

Primele misiuni sub egida ESDP au fost legate de fosta Iugoslavie. Ele au scos pe tapet și primele frustrări: mijloacele diplomatice fără susținere din partea unei forțe de intervenție nu au putut rezolva situațiile create. Lipsa unor păreri comune a tuturor membrilor Uniunii, a unei implicări mai clare și mai incisive, atât pe plan politico-diplomatic cât și militar, a dus la prelungirea acestor situații mai mult decât ar fi trebuit. Mai rău a fost faptul că, în multe cazuri, guvernele din țările membre nu și-au schimbat politica internă în sensul de a ușura acțiunea unitară a organismele Uniunii.

România va continua să participe la misiuni internaționale și pe timpul celor trei etape distincte de modernizare și realizare a interoperabilității: etapa finalizării restructurărilor de bază (2005-2007); etapa integrării operaționale

depline în NATO și Uniunea Europeană (2008-2015); etapa integrării tehnice depline în NATO și Uniunea Europeană (2016-2025).¹

Chiar dacă în momentul de față Uniunea Europeană și-a flexibilizat în parte procedurile interne de votare, pentru situațiile cu implicații militare și de apărare decizia, în continuare, nu poate fi luată decât cu unanimitate de voturi.

Pentru sprijinul țările membre în eforturile lor de îmbunătățire a capabilităților proprii și a celor oferite Uniunii cu scopul de a asigura managementul crizelor și a susține Politica Europeană de Securitate și Apărare (ESDP), a fost creată Agenția Europeană de Apărare. Direcțiile prioritare în care trebuie să se manifeste acest ajutor se referă la dezvoltarea capabilităților de apărare, cooperarea în domeniul armamentelor, baza industrială și tehnologică și piața echipamentelor militare europene de apărare, precum și promovarea cooperării pentru cercetare și tehnologie.

Implicațiile revoluției tehnologice complică acțiunile de luptă, care vor trebui transmutate din era industrială, în era informațională. Calități precum sustenabilitatea, posibilitatea de dislocare rapidă, mobilitatea și interoperabilitatea sunt tot mai căutate și necesită noi sisteme de observare și comunicații, noi tehnologii, multe dintre ele fiind larg utilizate de societatea civilă. Prin urmare cooperarea civil-militară va juca un rol din ce în ce mai important în acest sens.

Este evident că între capabilitățile necesare în momentul de față pentru forța de reacție rapidă necesară Uniunii Europene și existent este o diferență substanțială. Altfel spus, există un decalaj între ceea ce Europa poate face și ceea ar dori să fie capabilă să facă. Acest lucru poate impieta asupra posibilităților fiecărui stat membru al Uniunii de a participa la constituirea și menținerea în parametrii a forței de reacție rapidă. În acest sens NATO stă mult mai bine, iar dialogul dintre NATO și UE nu poate decât să ajute la dezvoltarea acestor capabilități.

De-a lungul timpului au existat anumite animozități între NATO și UE în legătură cu aceste capabilități. Problema numărul unu, specifică țărilor membre UE și NATO, se referă la dificultatea de a pune la dispoziția ambelor alianțe a unor capabilități, care să și poată fi susținute apoi de fiecare țară în parte. Majoritatea statelor europene doresc în primul rând ca bugetele lor să fie cât mai puțin folosite pentru nevoi de apărare și securitate. Acest lucru vine în contradicție cu aproape dublarea eforturilor, dacă ambele alianțe doresc contribuții cu capabilități militare. Deoarece nici una dintre țări nu dorește să renunțe la a fi membră a uneia dintre cele două structuri, singura soluție viabilă, este participarea fiecărei țări europene cu o forță care să poată fi folosită de ambele organizații, NATO și UE. Aceasta este și ideea principală a dialogului dintre NATO și UE. Bineînțeles că mai sunt mulți pași

---

¹ Conform Strategiei de Securitate Națională a României. România Europeană, România Euroatlantică: pentru o viață mai bună, într-o țară democratică și prosperă, București, 2006 pag. 6-7

până această colaborare să poată fi finalizată, dar ceea ce este mult mai important este faptul că dialogul există și continuă.

Strategia de transformare a Armatei României stabilește nivelul de ambiție potrivit căruia „Armata României trebuie să fie în măsură să asigure simultan: apărarea teritoriului național prin răspuns militar la o agresiune armată și sprijinirea autorităților civile în caz de urgențe, dezastre naturale, evenimente NBC, etc., precum și prin îndeplinirea angajamentelor asumate față de NATO, UE, organizații regionale și coaliții prin implementarea Pachetului de Capabilități, conform angajamentelor asumate la Praga (participarea la forța de răspuns NATO), participarea la Grupurile Tactice de luptă ale UE și participarea la operații multinaționale”²

2. Integrarea României în Uniunea Europeană

România a fost prima țară din Europa centrală și de est care a avut relații oficiale cu Comunitatea Europeană. În 1974, o înțelegere a inclus România în Sistem Generalizat de Preferințe al Comunității iar un acord asupra produselor industriale a fost semnat în 1980.

Relațiile diplomatice ale României cu Uniunea Europeană datează din 1990. În anul următor, relațiile au fost extinse și în domeniul economic (comerț).

În 1995, România solicită să devină membru al Uniunii Europene, dar procesul se va dovedi destul de lung și anevoios. Negocierile propriu-zise de aderare a României la Uniunea Europeană încep de abia în 15 februarie 2000. Obiectivul României, de a obține statutul de membru cu drepturi depline în 2007, a fost sprijinit de Uniunea Europeană doar după summit-ul de la Salonic, din 2004.

România a încheiat negocierile de aderare în decembrie 2004, iar tratatul de aderare a fost semnat pe 25 aprilie 2005 la Abația Neumünster din Luxemburg: România și Bulgaria urmează să adere la 1 ianuarie 2007.

Procesul de aderare a fost relativ lung și a presupus multe schimbări și reforme, multe rapoarte din partea reprezentanților Uniunii Europene și a reprezentanților instituțiilor românești.

La nici două luni față de termenul de aderare, se poate spune cu certitudine că, de la 01 Ianuarie 2007 România va deveni una dintre membrele active ale Uniunii Europene.

Acest lucru va avea consecințe în toate domeniile vieții politice, sociale, economice, dar și în domeniul apărării și securității naționale.

---

² Strategia de Securitate Națională a României. România Europeană, România Euroatlantică: pentru o viață mai bună, într-o țară democratică și prosperă, București, 2006 pag. 14

3. Consecințele aderării României la Uniunea Europeană în domeniul securității și apărării naționale

Conform unui comunicat de presă al Guvernului României³, în data de 13 noiembrie 2006, la sediul Consiliului Uniunii Europene din Bruxelles s-a desfășurat o reuniune a miniștrilor apărării din statele membre ale Uniunii Europene, incluzând cele două țări care vor deveni membre la începutul anului următor: România și Bulgaria. Agenda reuniunii s-a axat pe dezvoltarea capacităților europene de apărare și pe principalele puncte fierbinți ale globului, unde Uniunea Europeană poate și trebuie să gestioneze crize: Balcanii de Vest, Darfur/Sudan și EUFOR-RD Congo.

Prin glasul ministrului său al apărării, România a reconfirmat sprijinul pentru o participare semnificativă la procesul de dezvoltare a capacităților militare ale Uniunii Europene, proces început încă din perioada de pre-aderare.

Statul român este hotărât în a participa la cele două Grupuri Tactice de Luptă care vor fi operaționale și puse la dispoziția Uniunii Europene. În primul grup, care va deveni operabil în semestrul al doilea 2007, România va participa alături de Grecia (națiune cadru), Bulgaria și Cipru, iar în al doilea, operabil din semestrul al doilea 2010, România va participa alături de Italia (națiune cadru) și Turcia. Fiecare grup tactic va consta în aproximativ 1500 militari și va putea fi redislocat în orice punct nevralgic de pe glob în maximum două săptămâni.

Totodată România și-a reiterat intenția de a participa la activitățile Agenției Europene de Apărare (EDA), după 1 ianuarie 2007.

Prin urmare, aderarea României la Uniunea Europeană vă lărgi aria ei de participare cu trupe în afara granițelor de stat. Până în momentul de față, România a participat sau participă la următoarele misiuni în afara teritoriului național⁴:

- operații în sprijinul păcii din Balcani:
  - o Misiunea condusă de Uniunea Europeană în Bosnia - Herțegovina (EUFOR);
  - o Misiunea condusă de NATO în Bosnia și Herțegovina (NATO HQ Sarajevo);
  - o Misiunea condusă de NATO în Kosovo (KFOR);
  - o Misiunea condusă de NATO în F.Y.R.O.M. (NATO HQ Skopje);
- operații în sprijinul păcii în Marea Mediterană;

---

³ <http://www.guv.ro/presa/afisare-presa.php?idrubricapresa=&idrubricaprimm=&idtema=&tip=2&pag=1&dr=>

⁴ <http://www.mapn.ro/indexro.php>

- participare cu observatori militari și monitori la misiuni sub egida ONU și OSCE;
- operații în sprijinul păcii din Afganistan;
  - o Misiuni sub comanda NATO (ISAF);
  - o Misiuni în cadrul Coaliției - OPERAȚIUNEA ENDURING FREEDOM;
- operații în sprijinul păcii din Irak;
  - o Misiuni sub comanda NATO - NATO TRAINING MISSION IRAK;
  - o Misiuni în cadrul Coaliției - OPERAȚIUNEA IRAQI FREEDOM;
- Participare cu personal de stat major și de legătură în cadrul comandamentelor destinate conducerii operațiilor din Balcani, Afganistan și Irak:
  - o În cadrul USCENTCOM;
  - o În cadrul PJHQ;
  - o În cadrul COI;
  - o În cadrul CJTF – HOA.

Integrarea României în structura Uniunii Europene, din punct de vedere militar va presupune continuarea participării cu trupe în diferite teatre de acțiune. Practic, acest lucru presupune lărgirea sferei de acțiune în domeniul planificării apărării, deoarece, pe de o parte, se trece de la apărarea doar a teritoriului național la operații în afara teritoriului propriu, iar, pe de altă parte, implicațiile revoluției tehnologice complică acțiunile de luptă, care vor trebui transmutate din era industrială, în era informațională. Calitățile pe care și le-a impus UE (sustenabilitatea, posibilitatea de dislocare rapidă, mobilitatea și interoperabilitatea) vor trebui să fie și cele ale forțelor armate românești. Noile sisteme de observare și comunicații și noi tehnologii vor trebui folosite și în armata României. Aceasta implică un buget adecvat, care să fie folosit în mod corespunzător. Cooperarea civil-militară va trebui să fie îmbunătățită nu numai pentru a se asigura transparența necesară unei organizații bugetare, dar și pentru a asigura dezvoltarea tehnică necesară atât militarilor cât și societății civile. În acest context, Guvernul României a propus pentru 2007 un buget corespunzător pentru Ministerul Apărării, care să permită realizarea tuturor sarcinilor pe care România și le-a propus pe linia apărării și securității naționale. Între cele propuse, pot fi enumerate:

- Operaționalizarea a 2 brigăzi pentru sarcinile asumate față de NATO și UE, care reprezintă una dintre principalele priorități ale României;
- Profesionalizarea completă a armatei;
- Creșterea nivelului de trai al personalului armatei;

- Înzestrarea armatei corespunzător sarcinilor asumate față de NATO și UE. Fiecare categorie de forțe armate va beneficia de câte două programe majore privind înzestrarea lor:
  - o Forțele Terestre vor achiziționa autovehicule de teren (blindate sau neblindate);
  - o Forțele Aeriene vor achiziționa un nou tip de avion multirol și rachete sol-aer cu bătaie mare de acțiune;
  - o Forțele Navale vor achiziționa noi tipuri de nave vânătoare de mine și corvete multifuncționale.

De la 1 ianuarie 2007, România va avea aceleași probleme ca și multor alte state europene membre ale UE: țară nu prea bogată, cu un buget nu prea mare, care prezintă un sistem de forțe armate în continuă transformare în ultimii 15 ani și cu o dotare care nu răspunde complet sarcinilor asumate în cadrul misiunilor specifice celor din cadrul NATO și UE.

Pe de altă parte, deja România a intrat în cercul statelor vizate de către organizațiile teroriste, datorită misiunilor la care a participat sau participă, în diferite teatre de acțiune.

Acest lucru va trebui să însemne o mai mare responsabilizare și implicare a tuturor celor implicați pe linia apărării și securității naționale, începând cu Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Guvernul României și terminând cu toate unitățile și subunitățile de pe teritoriu, cu toate organizațiile și organismele care își pot aduce un aport în acest domeniu.

Misiunea lor va trebui să fie: participarea trupelor românești în toate misiunile în care România și-a asumat responsabilitatea, la un nivel corespunzător cerințelor impuse prin tratatele și convențiile semnate. Nu este o misiune ușoară și nici de scurtă durată și va presupune continuarea procesului de reformare a sistemului românesc de forțe armate.

În concluzie, momentul aderării României la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, este un moment foarte important pentru România, care confirmă stadiul de reformare al societății, dar în același timp reprezintă un impuls pentru continuarea și chiar îmbunătățirea procesului de reformare. Domeniul apărării și securității naționale nu face notă discordantă în acest context. România are sarcini interne în acest domeniu, care sunt în consonanță cu sarcinile externe asumate prin tratate individuale sau în cadrul NATO și UE.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- [1] *Carta Albă a Securității și Apărării Naționale*, București, 2004
- [2] *Strategia de Securitate Națională a României. România Europeană, România Euroatlantică: pentru o viață mai bună, într-o țară democratică și prosperă*, București, 2006
- [3] *Strategia de Transformare a Armatei României*, București, 2005
- [4] *Legea Apărării României*, București, 2006
- [5] *Analiza Strategiei de Securitate a Uniunii Europene, fondul Academiei Militare din Viena, Austria* 2003
- [6] *Augustin Fuerea, Manualul Uniunii Europene, Ediția a II-a revăzută și adăugită, editura Universul Juridic, București, 2004*